DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło.....

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Justyna Rzońca

Pojazdy kołowe w strategii militarnej społeczności Wielkiego Stepu w epoce brązu

prof. dr hab. Jan Chochorowski

04.07.2024

Początki rozwoju wczesnego transportu kołowego przypadają na pierwszą połowę IV tys. przed Chr. i wynalazek ten szybko rozprzestrzenił się na obszarze Europy oraz Azji. Bardzo szybko odkryto nowe zastosowania dla środków transportu, które nie były jedynie użytkowane w celu transportowania dobytku. Jednym z kolejnych aspektów było zastosowanie pojazdów kołowych na polu bitwy. Można to zaobserwować już w III tys. na przedstawieniach ikonograficznych z obszaru Bliskiego Wschodu. Główny materiał do badań pochodzi jednak z obszarów stepowych Europy i Azji, gdzie w epoce brązu, na wczesnym etapie rozwoju transportu kołowego, praktykowany był unikatowy zwyczaj umieszczania elementów wozów w grobach oraz manifestowania ich obecności w rytuale pogrzebowym. Wszystkie zebrane obiekty przeanalizowano, uwzględniając dwa aspekty. Pierwszym z nich było rozpoznanie konstrukcji wozów, które były składane wraz ze zmarłymi na poszczególnych etapach epoki brązu, zmian w technologii oraz utworzenie typologii pojazdów kołowych. Pozwoli to na rozeznanie, czy na obszarze stepów użytkowano wozów, które mogłyby być potencjalnie wykorzystywane podczas walki. Drugim aspektem jest przeanalizowanie kontekstu grobowego, w szczególności frekwencji oraz rodzajów broni, umieszczanych w wyposażeniu zmarłego oraz odpowiedź na pytanie, czy można powiązać je z funkcją danego pojazdu. Dodatkowym źródłem są przedstawienia naskalne, wśród których jest bardzo liczne są również przedstawienia różnego rodzaju wozów. Wizerunki te pozwalają na rozpoznanie sposobu użytkowania różnych rodzajów środków transportu kołowego.

Do zabrania głosu w tej dyskusji skłania rozpoznanie w latach 70. XX w. stanowisk nad rzeką Sintashta, które mogło przynieść wiedzę o jednych z najstarszych wozów w typie rydwanu. Zrodziło to pytanie, czy taki rodzaj konstrukcji był ideą powstałą lokalnie, czy może został zapożyczony z innego obszaru. Jeżeli pierwsze pojazdy tego typu stanowiły miejscowy wynalazek, to właściwe jest poszukiwanie jego pierwowzoru oraz idei

DZIEKANAT
Wydziału Historycznego UJ
wpłynęło 5.07.2024

Abstract of doctoral dissertation

Justyna Rzońca

Wheeled vehicles in the military strategy of the Steppe societies in the Bronze Age

prof. dr hab. Jan Chochorowski

04.07.2024

The beginnings of early wheeled transport date back to the first half of the 4th millennium BC and this invention quickly spread across Europe and Asia. New applications for means of transport, besides the transport of property, were discovered swiftly. One of the new utilizations was the use of wheeled vehicles on the battlefield. This can be observed as early as the 3rd millennium BC in iconographic representations from the Near East. However, the main material for research comes from the steppe areas of Europe and Asia, where, in the Bronze Age, at the early stage of development of wheeled transport, a unique custom of placing elements of carts in graves, integral part in the funeral ritual, was practiced. All collected objects here are analysed to understand the construction of carts that were laid with the dead at different stages of the Bronze Age, to analyse changes in technology, and the creation of a typology of wheeled vehicles. This will answer whether carts that were used in the steppe area could also potentially be used in battle. The grave context is also analysed, in particular the frequency and types of weapons that were placed with the deceased's equipment, and to answer the question of whether they can be linked to the function of a given vehicle. An additional source are rock paintings, among which there are also numerous representations of various types of carts. These images allow us to recognize the way in which different types of wheeled transport were used. The discovery of sites on the Sintashta River in the 1970s prompted the discussion about the possibility of carts being used in combat. Whether this type of construction was an idea that originated locally or was perhaps borrowed from another area. If the first vehicles of this type were a local invention, then it is reasonable to look for its prototype. Analysis of the grave complexes will allow us to assign specific types of carts to a specialized function.

Justyna Rzońca